

Prædiken til 14. søndag efter trinitatis

Joh. 5, 1-15

Idéen med at lave revy – på Bakken eller i Bjergby Forsamlingshus - er at parodiere eller karikere dem, der har gjort sig bemærket, ikke mindst dem, der har taget sig selv lovlig højtideligt. Revyens hensigt er at sætte fingeren på det ømme sted, overdrive og forstærke uheldige eller karakteristiske egenskaber, så de står så tydeligt for os, at latteren ruller igennem salen. Revyen lever af latteren, som er både afslørende og befriende – vi ler af de opblæste, og vi ler af os selv. Men først og fremmest lever revyen af, at vi i vort daglige liv gang på gang støder på parodien eller karikaturen. Hvis ledelsen i en bank har forgyldt sig selv, selv om virksomheden er ved at falde fra hinanden, så siger vi, at det var en ren parodi – det vil sige det var noget andet end det gav sig ud for at være.

Under de olympiske lege i Peking er en bestemt park blevet udpeget som stedet, hvor utilfredse ligesom i et demokrati kan demonstrere mod styret – ikke en eneste demonstrant har været der, fordi ingen vil registreres og retsforfølges. Parken til fri demonstration er med andre ord en karikatur – for forsamlingsfrihed og ytringsfrihed findes i virkeligheden ikke.

Sådan støder vi på karikaturer alle steder, også i evangelisten Johannes' fortælling om den lamme ved Betesda Dam i Jerusalem, et stort romersk badeanlæg omgivet af fem overdækkede søjlegange, der i det meget tørre klima beskyttede mod den ubarmhertige sol.

Noget tyder på, at det romerske badeanlæg var bygget, hvor der fra gammel tid havde været en kilde, der blev tillagt helbredende egenskaber, for folkesnakken gik, at når en engel kom ned og bragte vandet i oprør, så ville den syge, der først nåede derved, blive helbredt for sin lidelse.

Sådan kender man rundt i verden steder med helbredende vand, som tiltrækker syge mennesker, ikke fordi der er grund til at fæste lid til de skrøner og ammestuehistorier, der er i omløb, men fordi vi, når vi er syge, vil tro på næsten hvad som helst, der blot antyder en lille chance for helbredelse. Vi klynger os til det mindste halmstrå, vi prøver at hænge ved med det yderste af neglene.

Derfor kan såkaldte alternative behandlere slippe af sted med påstande om, at de særeste helbredelsesmetoder virker. Deres påstande hører ganske vist til på spekulation.

nernes overdrev, men det kunne jo være, at det var sandt i mit tilfælde. Det kunne jo være, at netop jeg var heldig. Det kunne jo være, at der er mere mellem himmel og jord ...

Sådan har de nok tænkt, alle de syge ved Betesda Dam. Trængslen var stor, men der var åbenbart ingen køkultur eller nogen opsynsmand til at styre de mange ventende. Derfor gælder det om at være vågen og rask i vendingen, hvis man skal nå at nyde godt af den kraft, som vandet får, når/hvis englen bringer det i bevægelse. Kun den første bliver belønnet.

Der ligger også en lam og venter. Det er faktisk en dårlig vittighed: en lam, der skal deltage i et kapløb. Alligevel bliver han liggende på 38. år indfanget af det spil, der foregår – som spilleren, der ikke kan rive sig løs fra rouletten – for det kunne jo være!

Betesda betyder ”barmhjertighedens hus”, men der er ingen barmhjertighed i den verden, evangelisten fortæller om. Den, der kommer først, har ikke råd til at være barmhjertig. Det hele minder om den barske sangleg: ”Den, der kommer allersidst, skal i den sorte gryde”.

Billedet af de syge ved den helbredende dam er en barsk karikatur af den verden, Jesus træder ind i med sin frelse. Han får øje på den hjælpeløse og går hen og taler til ham uden foranledning. Han søger den, der er udenfor, som hyrden søger det fortabte får. ”Vil du være rask?” lyder Jesu mærkelige spørgsmål, for er det ikke overflødigt at spørge en syg mand om det. Men det er det ikke alligevel, for den lamme svarer ikke med et ”ja”, men med en beklagelse over, at

han ingen har til at hjælpe sig.

Det synes som sygdommen har lukket ham inde i et aflukke, som han ikke kan se over og få øje på den mulighed, der står lige ved siden af ham i Jesu skikkelse.

Det er en almindelig erfaring, at sygdom ofte skaber sin egen verden og spærrer den syge inde i den, så alle hans tanker kredser rundt i dette trange rum, uden at han måske selv er klar over det. Et eksempel på det er flere af Thomas Manns romaner, der skildrer den dæmoniske magt, som sygdom har over mennesker, f.eks. ”Døden i Venedig” og *Trolldomsbjerget* – alt bliver sygt. Men når evangelisten Johannes viser os den lamme som sådan et indesluttet menneske, har han sit eget formål med det. Johannes ser bag sygdommen den synd, der er den egentlige årsag til al dårlighed: synd forstået som selvoptagethed og mangel på livsvilje. For Johannes er menneskets trældom under synden den store ulykke, og ingen bliver virkelig fri, før han fries ud af syndens garn.

Men det kan intet menneske selv udvirke. Det kan kun Vorherre selv. Derfor siger han til den lamme: ”Rejs dig, tag din bære og gå!” - som han sagde til Lazarus i graven: ”Lazarus, kom herud!” – og straks blev manden rask og gik omkring.

Jesu helbredelse af den lamme sker alene ved hans ord, der falder som en guddommelig befaling. Hans ord er virksomme på samme måde som Guds ord var det, da verden og livet blev til på hans bud.

Denne vældige begyndelse fejrede jøderne på sabbatten, på den syvende dag til minde om, at på den dag hvilede Gud efter sit fuldendte værk. Ved at huske det kommer den

evighed nær, der omslutter hele verden.

Den evighedens nærhed skulle man ære og agte ved at holde sabbat. Lod man hånt om det, lod man hånt om Guds skaberværk, livet, vi har fået.

Med sin befaling til den lamme netop på sabbatten, ser Jesus ikke stort på det helligdagsbud, som han både kendte og agtede, og han håner ikke dem, der tager buddet alvorligt, men han arbejder videre på Guds skaberværk.

Fordi den lamme har mødt noget, der er større end sabbatten, rejste han sig og gik omkring med sin bære som et levende og synligt vidnesbyrd om, at han i Jesus har mødt Guds herlighed.

I begyndelsen af sit evangelium omtaler Johannes Gud som Ordet, og at uden ham blev intet til af det, som er. Dernæst siger han, at ”Ordet blev kød og tog bolig iblandt os, og vi så hans herlighed, en herlighed, som den Enbårne har den fra Faderen, fuld af nåde og sandhed”. Den herlighed fuld af nåde og sandhed er det, der rejser den lamme op.

Betesda Dam var rammen om en nådesløs kamp, hvor enhver var sig selv nærmest. Og alligevel fandt Guds barmhjertigheds ord vej dertil og befriede den lamme. Og hvem er den befriede lamme andre end enhver af os? Guds barmhjertigheds ord befriede os for det, der er værre end selv sygdom i 38 år: selvdyrkelsen, gudsforladtheden, tomheden. Den befrielse genlyder i både dåb og nadver. Derfor svarer vi frimodigt:

Vi venter, han skal komme en dag igen og være, som han var det,

fortabtes ven. (DDS 54, 7)

Amen

Erik Overgaard

tidligere Morsø Frimenighed

Salmer:

736, 42, 395, 38, 54, 673

Redaktion

Valgmenighedspræst
Margrethe Dahlerup Koch
V. Strandbjerg 32
6950 Ringkøbing
mdkoch@mail.dk

Sognepræst
Søren Jensen
Byløkken 27
8240 Risskov
sjen@km.dk

Søndagslæsning
udkommer hver uge på
www.grundtvig.dk
– hvor man også
kan tilmelde sig
elektronisk nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Farvergade 27
1463 København K
Telefon 3373 2800
vartov@vartov.dk